

Gençlik yıllarının bilinmeyenleri

'Stalin'in Kişisel Arşivi' Moskova'da açılan bir sergiyle halkın ilgisine sunuldu. Kişisel hayatından siyasi yaşamına kadar farklı konulara dair birçok belgenin bulunduğu sergiyle birlikte, Stalin'i çok daha yakından tanıma fırsatı buluyoruz...

DR. MEHMET PERİNÇEK'İN KALEMİNDEN STALİN'İN KİŞİSEL ARŞİVİNDEN BELGELER-1

22 Eylül 2018 tarihinde Moskova'da eski adı Marksizm-Leninizm Enstitüsü Sovyetler Birliği Komünist Partisi (SBKP) Merkez Parti Arşivi olan Rusya Toplumal Siyasal Tarih Devlet Arşivi'nde (RGASPI) "Stalin'in Kişisel Arşivi: Belgeler ve Sergilenme Tecrübeleri" başlığıyla bir sergi açıldı. Sergide bir kısmının gizlilik kararından yeni kalktığı Stalin'in kişisel hayatından siyasi yaşamına kadar farklı konulara dair birçok ilginç belge bulunuyor.

STALİN'İN KARNELERİ

Bunlar arasında Stalin'in gerçek doğum tarihini ortaya koyan bir belge de var. Stalin'in doğum günü resmi kayıtlarda 21 Aralık 1879 olarak geçerken, doğduğu şehir olan Gori'deki Uspenskiy Katedrali'nin kayıtlarına göre 18 (eski takvime göre 6) Aralık 1878 tarihinde dünyaya gelmiş ve 30 Aralık'ta da vafat edilmiştir (RGASPIfond 558, liste 4, dosya 2, yaprak 1,2). Stalin'in resmi doğum tarihinin bir sene 3 gün ilerde olmasının sebebi hâlâ bilinmemektedir.

Stalin'in 1894 yılında Gori Rahip Okulu'nu bitirdiğinde verilen karne de sergide bulunmaktadır. Bütün dersleri 5 üzerinden 5 iken, sadece Aritmetik ve Yunancası 4'tür (RGASPIfond 558, liste 4, dosya 5, yaprak 1). 1899 yılında Tiflis Rahip Okulu'ndan aldığı karnede ise notlarının çoğunluğu 4'tür. Az sayıda 3 bulunmakla birlikte, Mantık ve Slavca İlahi Okuma dersi 5'tir (RGASPIfond 558, liste 4, dosya 65, yaprak 1-2).

RAHIP OKULU'NA DİLEKÇE

Sergideki en eski belgeler arasında Stalin'in 15 yaşında Tiflis Rahip Okulu'nda okuduğu döneme ait olanlar da var. Stalin, çok düzgün bir el yazısıyla yazdığı 22 Ağustos 1894 tarihli dilekçede okulun giriş sınavına

kabul edilmesini talep etmektedir (RGASPIfond 558, liste 1, dosya 4322, yaprak 1).

Bundan bir sene sonraki 28 Ağustos 1895 tarihli dilekçesinde ise kendisine bakmakta olan annesinin maddi bakımından fakir durumda bulunduğunu, babası istemediği halde eğitime devam ettiğini, bu yüzden onun kendisini cezalandırarak üç yıldır babalık vazifesini yerine getirmediğini, bir önceki sene yarı burslu okuduğunu, o sene annesinin görme yetisinin iyice azaldığını, dolayısıyla tek gelir kapıları olan kol gücünü kaybettiğini, buna bağlı olarak ödeme güclüğü çektiklerini, bütün bunlardan dolayı tam burslu statüye geçmek istediğini ifade etmiştir (RGASPIfond 558, liste 1, dosya 4326, yaprak 1).

Stalin, 3 Temmuz 1898 tarihli dilekçesinde ise göğsünden hastalandığını, dinlenmeye ihtiyacı olduğunu belirtmekte ve bu nedenle sınavdan muaf tutulmayı talep etmektedir (RGASPIfond 558, liste 1, dosya 4327, yaprak 1).

RASATHANEDE ÇALIŞMIŞ

Sergide sunulan başka bir belge ise Stalin'in 1900 yılında Tiflis Fizik Rasathanesi'nde çalıştığını göstermektedir. 1837 yılında kurulmuş olan bu bilim kurumu, astronomik ve meteorolojik gözlemlerle ilgilenecektir. 1900'ün Şubat-Kasım ayları arasında kurumun meteorolojik gözlem defterini tutan isimlerden biri de İosif Vissarionoviç Cugaşvili'dir (Stalin) (RGASPIfond 558, liste 1, dosya 5376, yaprak 1, 1 arkası).

Stalin, 16 Mart 1914 tarihinde Turuhnsk'ta sürgünde bulunduğu sırada Petersburg Cezaevi Müdürü'ne bir dilekçe göndermiş ve Petersburg'da tutuklu olduğu sırada alımp kasaya konan saatinin kendisine gönderilmesini talep etmiştir (RGASPIfond 558, liste 1, dosya 4906).

Genç Stalin, 1894 (RGASPI fond 558, liste 11, dosya 1647, yaprak 1).

TROÇKİ'Yİ ŞİKÂyet

SERGİDE Stalin'in imzasını taşıyan başka bir belge de Troçki'yle arasındaki anlaşmazlığın daha devrimin ilk yıllarına dayandığını gösteriyor.

şacak ve bu da cephenin çökmesine neden olacaktır.

Stalin'e göre daha dün partiye gelen Troçki, ona parti disiplini

göretmeye kalkmaktadır. Parti disiplini, sadece resmi emirlerden ibaret değildir, her şeyden önce proletaryanın sınıf çıkarlarına dayanmaktadır.

Stalin, mektubunun son satırlarında Troçki'nin "sol" ve "kızıl" disiplin adı altında orduya zarar verdiğini, en disiplinli yoldaşların bile mide-

memeye izin verin." Stalin, ardından Güney Cephesi'nde görev yapan kişilerle Troçki arasında hiç de hoş olmayan bir çatışmanın belirdiğini ifade eder. Mesele Troçki'nin yaygaracı tavırlarından bir şey yapamamasıdır. Brest görüşmelerinde davaya akıl almaz "sol" tavırlarıyla zarar vermiştir, Çekoslovakya konusunda yaygaracı-diplomatik tavırlarıyla zarar dokunmuştur. O sırada ise disiplin konusundaki tavırlarıyla sorun çıkarmaktadır. Stalin'in ifadesiyle Troçki sadece yüksek perdeden şarkı söyleyebilmekte, yaygara yapmadan hareket edememektedir.

Stalin, Lenin'den Troçki'yi geç olmadan sakinleştirmesini ve hizaya sokmasını ister. Çünkü Troçki'nin ahmakça emirleri devam edecek olursa ordu güvenilmeyen sözde askeri uzmanların eline geçecek, ordu ve komuta kademesi arasında ayrılık olu-

şunu bulandırdığını ifade eder ve Troçki'nin kendisine çeki düzen vermeye çağırılmasını talep eder. Stalin'in son sözleri "Elinizi sıkıyorum. Stalin'iniz" olur (RGASPIfond 558, liste 1, dosya 5410, yaprak 1,2).

'KUDURUN, DOSTLARIM'

Stalin'in 3 Ağustos 1922 tarihinde Güney Kafkasya'daki parti örgütlerine dair Buharin ve Zinovyev'e gönderdiği mektubunun altına el yazısıyla düşüştüğü not ise şöyledir:

"P.S. Ancak şanslı adamlarsınız. Boş zamanlarınızda kafanızdan her türlü masalı uydurma, onları tartışma vs. imkânına sahiptir, ben ise burada bekçi köpeği gibi inleyerekten haybeye bekliyorum, bir de 'suçlu' çıkarıyorum. Böyle her kimseyi harca-yabilirsin. İşiniz gücünüz yok, kudurun, dostlarım." (RGASPIfond 558, liste 2, dosya 39, yaprak 1).

Stalin, Lenin'den Troçki'yi geç olmadan sakinleştirmesini ve hizaya sokmasını ister. Çünkü Troçki'nin ahmakça emirleri devam edecek olursa ordu güvenilmeyen sözde askeri uzmanların eline geçecek, ordu ve komuta kademesi arasında ayrılık olu-

şunu bulandırdığını ifade eder ve Troçki'nin kendisine çeki düzen vermeye çağırılmasını talep eder. Stalin'in son sözleri "Elinizi sıkıyorum. Stalin'iniz" olur (RGASPIfond 558, liste 1, dosya 5410, yaprak 1,2).

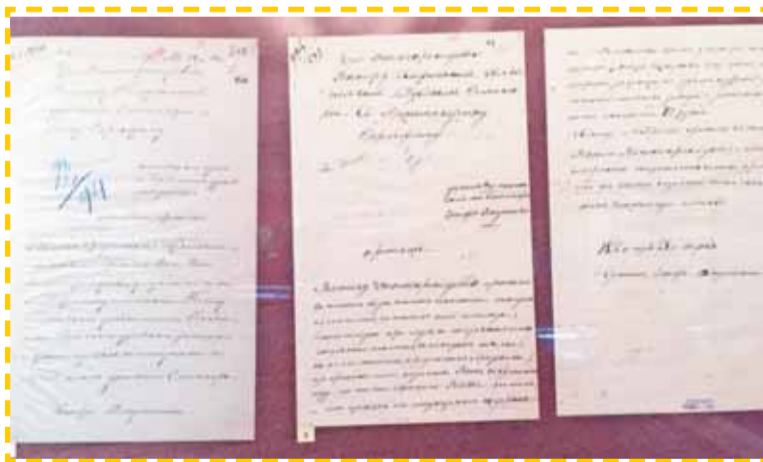
Stalin'in gerçek doğum tarihini gösteren Gori'deki Uspenskiy Katedrali'nin kaydı.

Genç Stalin'in 1900 yılında Tiflis Fizik Rasathanesi'nde tuttuğu meteoroloji gözlem defteri.

Stalin, Vorosilov, Molotov, Kaganoviç ve Andreyev'le Tacikistan ve Türkmenistan Kolhozcularının toplantısında, 4 Aralık 1935 (RGASPI fond 558, liste 11, dosya 1675, yaprak 47).

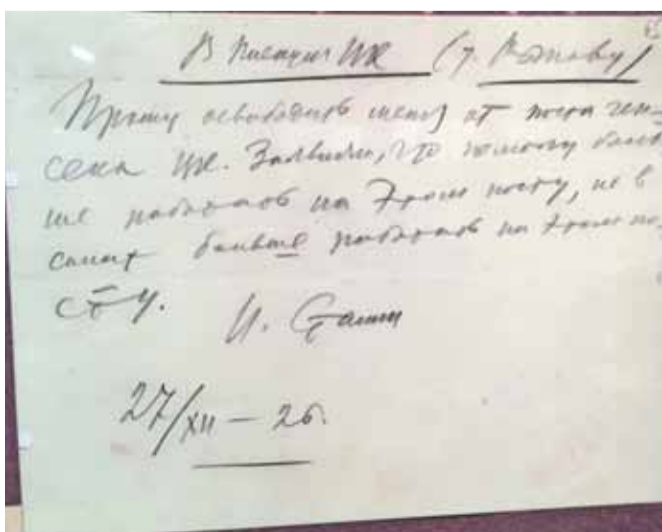

Stalin'in Tiflis Rahip Okulu'na dilekçelerinden örnekler.

İSTİFA GİRİŞİMLERİ

SERGİDE yer alan arşiv belgelerinden Stalin'in genel sekreterlik zamanında iki kez görevinden ayrılmak ve istifa etmek istediği görülmektedir. Parti Merkez Komitesi'nin Genel Kurulu'na gönderdiği 19 Ağustos 1924 tarihli yazıda Stalin, genel sekreterlik ve Politbüro üyeliğinden alınmasını ve çalışmak üzere Turuhnsk veya Yahut bölgesine gönderilmesini talep etmiştir. Ayrıca iki ay iyileşmek için izin istemiştir (RGASPIfond 558, liste 11, dosya 126, yaprak 69). Konu daha sonra Merkez Komitesi'ne taşınmadan dar bir çevre-

de tartışılmış ve istifası reddedilerek Stalin'e iki ay izin verilmiştir. İkinci istifa girişimi ise 27 Aralık 1926 tarihinde olmuştur. İstifasında genel sekreterlik görevini yürütecek güce olmadığını ifade etmiştir (RGASPIfond 558, liste 11, dosya 131, yaprak 65). Ancak yapılan oylamada Stalin dışında kimse istifasının lehine oy kullanmamıştır. Stalin'in bu şekilde güven talezediği düşünülmektedir. Sergide belgesi bulunmamakla birlikte Stalin'in 19 Aralık 1927 tarihinde son bir kez daha istifa girişiminde bulunduğunu belirtelim.

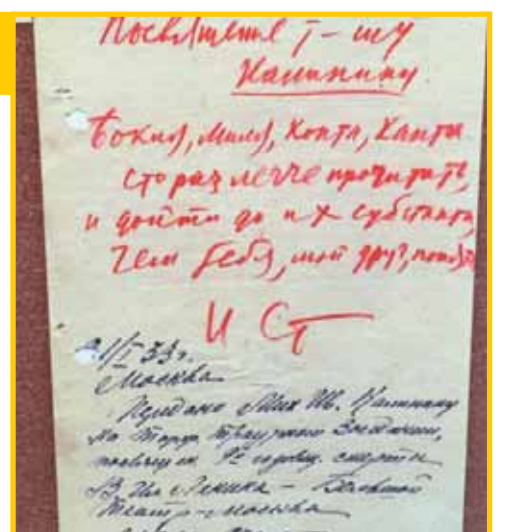

Stalin'in 27 Aralık 1926 tarihli istifa yazısı.

KALİNİN'E ŞİİR

STALİN, 21 Ocak 1933 günü Kalinin'e adadığı ve Lenin'in ölümünün 9. yıldönümünde Bolşov Tiyatrosu'nda düzenlenen törende ona verdiği mizahi şiir de serginin ilginç belgelerinden biridir:

"Bokiy'i, Mil'i, Kopt'u, Kant'ı Yüz kere daha kolay okumak Ve onların düşüncesine ulaşmak, Dostum, anlamaktansa seni" (RGASPIfond 558, liste 2, dosya 93, yaprak 1).

Ailesiyle mektuplaşmaları

'Stalin'in Kişisel Arşivi' Moskova'da açılan bir sergiyle halkın ilgisine sunuldu. Kişisel hayatından siyasi yaşamına kadar farklı konulara dair birçok belgenin bulunduğu sergide ön plana çıkarılanlar arasında Stalin'in ailesiyle yazışmaları da bulunuyor

DR. MEHMET PERİNÇEK'İN KALEMİNDEN STALİN'İN KİŞİSEL ARŞİVİNDEN BELGELER-2

22 Eylül 2018 tarihinde Moskova'da Rusya Toplumsal Siyasal Tarih Devlet Arşivi'nde (RGASPI) "Stalin'in Kişisel Arşivi: Belgeler ve Sergilenme Tecrübeleri" başlığıyla bir sergi açıldı. Sergide bir kısmının gizlilik kararının yeni kalktığı Stalin'in kişisel hayatından siyasi yaşamına kadar farklı konulara dair birçok ilginç belge bulunuyor. Dün başladığımız yazı dizimize yeni belgelerle devam ediyoruz.

'BANA KIRILDIĞINI BILYORUM'

Sergide ön plana çıkan belgeler arasında Stalin'in ailesiyle yazışmaları da bulunuyor. Gürcistan'da yaşayan annesine Moskova'dan gönderdiği mektuplarından biri şöyle:

"25/1-1925
Merhaba annem benim!

Bana kırıldığını biliyorum, ama ne yaparsın, çok yoğunum ve sana sık yazamıyorum.

Gündüz-gece boğazıma kadar işle doluyum ve bu sebeple seni mektuplarımla sevindiremiyorum.

Bin sene yaşa!
Senin Soson (Stalin'in çocukluğundaki lakabı.-MP)" (RGASPI fond 558, liste 11, dosya 1549, yaprak 21).

KARISI TRAMVAYA BİNİYORDU

Stalin'in karısı Nadejda Alliluyeva'yla mektuplaşmalarından ona "Tatka" diye hitap ettiği görülüyor. Stalin, mektubunu "Ö-pü-yo-rum" diye bitiriyor (RGASPI fond 558, liste 11, dosya 1550, yaprak 31-32). Nadejda Alliluyeva'nın 2 Eylül 1929 tarihli mektubunda Stalin'e yazdığı şu satırlar ise Sovyetler'in bir numaralı yöneticisinin ailesinin nasıl yaşadığını göstermesi açısından ilginç:

"Sanayi Akademisi'yle işlerimin nasıl olduğunu sormuşsun (Alliluyeva, o sırada Akademi'ye girmek için sınavlarına hazırlanmaktadır.-MP). Şu an daha iyi olduğunu söyleyebilirim, öyle ki matematikten yazılı sınavım başarılı geçti, ama genel olarak her şeyim ters gidiyor, mesela: Sabah dokuzda doğru SA'da (Sanayi Akademisi) olmam gerekiyordu, doğal olarak 8 buçukta çıktım ve tramvay bekledim, otobüsü beklemeye koyuldum, yok; o zaman geç kalmamak için taksiye binmeye karar verdim,

bindim ki 100 metre gittikten sonra araba durdu, bir şeyleri bozulmuş. Bütün bunlar beni fena güldürdü, yine de sonuç olarak SA'da iki saat sınavın başlamasını bekledim."

Nadejda Alliluyeva'nın Akademi'nin Tekstil Sanayi Fakültesi'ne girdiğini, Kruşçev'le aynı sınıfta okuduğunu ve SBKP'nin bir sonra genel sekreteri olacak Kruşçev'i Stalin'le onun tanışacağını da not olarak düşelim.

Alliluyeva, mektubunu devamında kocasına Moskova'da her yerdeki et ve süt kuyruklarından yakınmış, bunun hoş gözükmediğini, bunun doğru bir örgütlenmeyle düzeltilebileceğini de belirtmiştir (RGASPI fond 558, liste 11, dosya 1550, yaprak 10-14).

'SEKRETER NO.1 YOLDAS'

Stalin'in küçük oğlu Vasiliy'in babasına gönderdiği mektup ise şöyle:

"Merhaba baba!

Fena değilim ve yeni okulda çok iyi çalışıyorum ve çok iyi bir kız! (Bu kelimenin altı çizili.-MP) Vaska (Vasiliy'in samimi söyleniş.-MP) olacağımı da düşünüyorum.

Baba, nasıl olduğunu ve dinlendiğini yaz. Svetlana (Stalin'in kızı.-MP) iyi ve o da okula gidiyor. Çalışma ekibimizin hepsinin sana selamı var.

Kızıl Vaska (iki kelimenin de altı çizili.-MP)

1/X 1933"
(RGASPI fond 558, liste 11, dosya 1552, yaprak 4)

Sergideki başka bir mektup ise Stalin'in kızı Svetlana'ya ait. Svetlana'nın babasına 22 Ağustos 1940 tarihinde Soçi'den gönderdiği mektuptan bazı satırlar:

"(...) İçimden hissediyorum, talimatların olmamasından faydalanıp yine beni kandırıyorsunuz ve gelmiyorsunuz. Ay ay ay!

Sekreter No.1 Yoldaş, patronunu kandırmak iyi bir şey değil! (...)

Okulumuz 2 Eylül'de başlıyor, çünkü 1'i Pazar, tatil. (SSCB'de ve Rusya'da ilkokuldan üniversiteye kadar eğitim yılı 1 Eylül'de başlamaktadır.-MP)

Coğrafya dersi, bu sene yine başlayacak: 5 cumhuriyet eklendi (1940 yılında Estonya, Litvanya, Letonya, Besarabya ve Kuzey Bukovina SSCB'ye katılmıştır.-MP), topraklar, nüfus eklendi, sanayi işletmelerinin sayısı arttı, ama ders kitabı da 1938'in. Üstüne

ne üstlük bu sene SSCB'nin İktisadi Coğrafyası (dersimiz) var. Ders kitabında birçok eksik olacak. Bu ders kitabını gördüm; iki parmak kalınlığında olsa da içinde çok sayıda her türlü gereksiz zıvalık var. (...)"

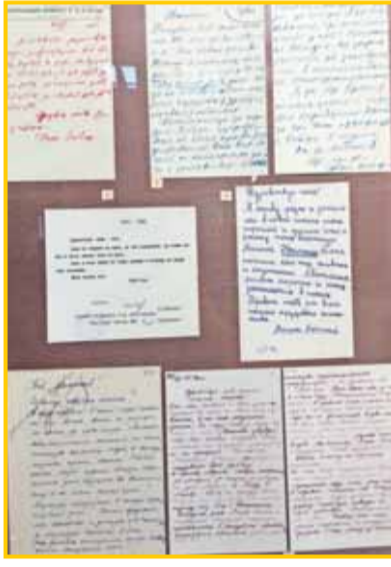
Svetlana, mektubunu "Bütün sekreterlerime kocaman-kocaman selamlar" notuyla bitirmektedir (RGASPI fond 558, liste 11, dosya 1552, yaprak 41-42).

Stalin, kızı Svetlana, oğlu Vasiliy, Beriya ve Kalinin ile birlikte Soçi yakınlarında Karadeniz kıyılarını gezerken, Eylül 1933 (RGASPI fond 558, liste 12, dosya 262, yaprak 1).

Stalin, 1932 yılında sayfiye evinde bahçede çalışırken (RGASPI fond 558, liste 12, dosya 252, yaprak 1).

Stalin'in ailesiyle mektuplaşmalarından örnekler.

Stalin'in II. Dünya Savaşı sırasında 16 Temmuz 1941 günü Almanlara esir düşen oğlu Yakov Cugaşvili'nin esir kampındaki kayıt bilgileri. Kart, savaşın sona ermesiyle Alman devletine ait belgeler arasında bulunmuş ve İçişleri Bakanlığı'nın 19 Temmuz 1956 tarihli bir üst yazısıyla SBKP Merkez Komitesi'ne sunulmuştur.

Adına sergi açılmasına neden karşı çıktı?

SERGİDE dikkat çeken başka iki belge ise Stalin'in kendi kişiliğinin kültürleştirilmesine karşı tavırını ortaya koymaktadır. 1933 yılında Yaşlı Bolşevikler Derneği, lokallerinde Stalin sergisi açmak isterler. Bu amaçla da arşivden Stalin'in İç Savaş dönemindeki faaliyetleriyle ilgili belge talep ederler. İlgili belgelerin listesi hazırlanır ve konu Stalin'in önüne gider. Stalin, kendisine gönderilen üst yazının boş kısımlarına eliyile şu notu düşer:

"Buna karşıyım, çünkü bu türden girişimler 'kişi kültürünün' güçlenmesine yol açar ki, zararlıdır ve partimizin ruhuyla örtüşmez" (RGASPI fond 558, liste 1, dosya 4572).

'KİTAPÇIĞIN YAKILMASINI ÖNERİYORUM'

Stalin, 16 Şubat 1938 tarihinde devletin çocuk kitapları basan yayınevine gönderdiği mektupta "Stalin'in Çocukluğu Hakkında Hikâyeler" başlıklı kitabın basılmasına kesin bir şekilde karşı çıkmıştır:

"Kitapçık içinde çok sayıda yanlışlıklar, çarpıtmalar, abartmalar ve hak edilmeyen iftiharlar barındırmaktadır. Yazarı, peri masalı avcılar, uydurukçular (belki 'iyi niyetli' uydurukçular), dalkavuklar yanlış yola sapmıştır. Yazara yazık olmuş ama olgu, olgu olarak kalır.

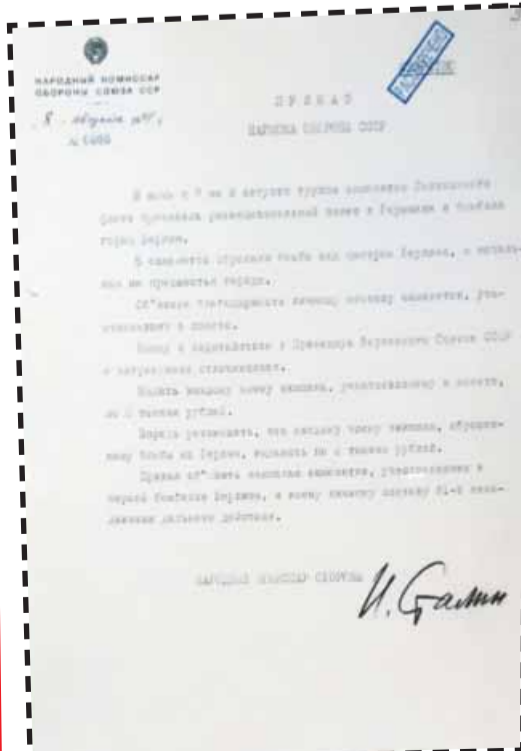
Ama esas olan bu değil. Önemli olan bu kitapçığın Sovyet çocuklarının (ve genel olarak insanlarının) bilincine liderlerin kişi kültürünü, günah işlemeyen kahramanlar olarak kazımaya yönelmiş olmasıdır. Bu tehlikeli ve zararlıdır. 'Kahramanlar' ve 'kitle' teorisi Bolşevik değil, Eser (Sosyalist Devrimciler.-MP) teoridir. 'Kahramanlar halkı yaratır, onları kalabalıktan halka dönüştürür', der Eserler. 'Halk, kahramanları yaratır', diye cevaplar Bolşevikler. Bu kitapçık, Eserlerin değirmenine su döküyor. Bu türden her kitap, Eserlerin değirmenine su dökecektir, ortak Bolşevik davamıza zarar verecektir.

Kitapçığın yakılmasını öneriyorum" (RGASPI fond 558, liste 1, dosya 3218).

Stalin'in el yazısıyla sergi açılmasına karşı çıktığı not.

Eserlerin değirmenine su dökülecektir, ortak Bolşevik davamıza zarar verecektir. Kitapçığın yakılmasını öneriyorum" (RGASPI fond 558, liste 1, dosya 3218).

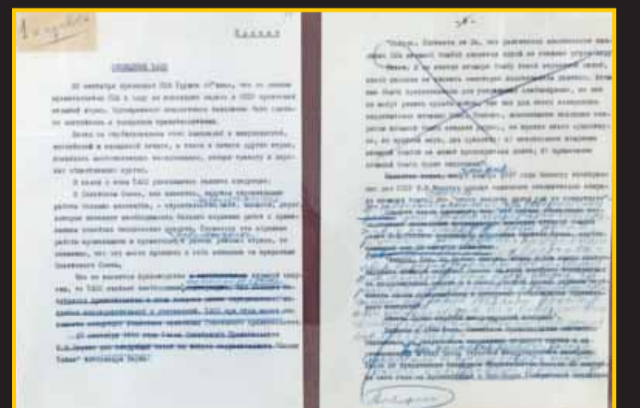
Berlin'i bombalayanlara ödül

STALIN, 8 Ağustos 1941 tarihinde SSCB Savunma Halk Komiseri (Bakanı) sıfatıyla kaleme aldığı gizli emirde 7-8 Ağustos günlerinde ilk kez Berlin'i bombalayan uçakların mürettebatına kişisel teşekkürlerini iletmekte ve uçuşa katılan herkesin 2 bin rubleyle, bomba atanların da ayrıca 2 bin rubleyle ödüllendirilmesi talimatını vermektedir. (RGASPI fond 558, liste 11, dosya 460, yaprak 9)

Stalin, stratosferik balon kazasında ölen mürettebatın cenazesinde küllerini taşıyor, 2 Şubat 1934 (RGASPI fond 558, liste 12, dosya 217, yaprak 1).

Sovyet haber ajansı TASS'ın Sovyetler'in atom bombasına sahip olduğuna yönelik haber taslağı üzerinde Stalin'in yaptığı düzeltmeler (RGASPI fond 558, liste 11, dosya 113, yaprak 34-36).

Redaktör gibi çalıştı

Stalin'in TASS Haber Ajansı'nın servis edeceği önemli haberlerden, gazetelerde çıkacak önemli açıklamalara, yazılara kadar birçok metni öncesinden redakte ettiği, üzerine notlar atarak ve çizikler atarak bu metinlerin üstünde yoğun bir şekilde çalıştığı da görülmektedir. Bir kısmını neredeyse baştan yazmıştır.

Kültür-sanat insanlarıyla yazışmaları

A. Yar-Kvarçenko, 1941 yılında yaptığı bu resimde Gorkiy'in 11 Eylül 1931 günü Stalin, Vorşilov ve Molotov'a "Kız ve Ölüm" başlıklı eserini okumasını canlandırmıştır.

'Stalin'in Kişisel Arşivi' Moskova'da açılan bir sergiyle halkın ilgisine sunuldu. Kişisel hayatından siyasi yaşamına kadar birçok belgenin bulunduğu sergide, Şolohov'un yazdığı samimiyet dolu mektup ve Stalin'in Gorkiy hakkındaki düşünceleri dikkat çekiyor

DR. MEHMET PERİNCEK'İN KALEMİNDEN **STALİN'İN KİŞİSEL ARŞİVİNDEN BELGELER-3**

22 Eylül 2018 tarihinde Moskova'da Rusya Toplumsal Siyasal Tarih Devlet Arşivi'nde (RGASPI) "Stalin'in Kişisel Arşivi: Belgeler ve Sergilenme Tecrübeleri" başlığıyla bir sergi açıldı. Sergide bir kısmının gizlilik kararının yeni kalktığı Stalin'in kişisel hayatından siyasi yaşamına kadar farklı konulara dair birçok ilginç belge bulunuyor. Yazı diziminin son gününde yeni belgelerle devam ediyoruz.

Stalin'in kişisel arşivinden belgelerin sunulduğu sergide Sovyet devlet adamının kültür ve sanat insanlarıyla olan ilişkilerine dair veriler de bulmak mümkün.

ŞOLOHOV'A VERİLEN KANYAK

Ünlü yazar Şolohov'un Stalin'e gönderdiği aşağıdaki mektup, ikili arasındaki samimi ilişkiyi gözler önüne seriyor:

"Değerli İosif Vissarionoviç [Stalin]! 24 Mayıs 1936'da daçanıza [Rus sayfiye evi.-MP] gelmişim. Hatırlarsanız, o zaman

bana bir şişe kanyak vermişsiniz. Eşim, onu benden almış ve kesin bir şekilde şunu demişti: 'Bu hatıra, içmek yasak!' Onu ikna etmek için çok zaman harcadım ve dil döktüm. Şişenin bir şekilde kırılabilceğini, içindekinin zamanla bozulabileceğini ve daha neler söylemedim ki! Herhalde her kadına özgü olan korkunç bir inatçılıkla aynı şeyi tekrar edip durdu: 'Hayır! Hayır! Yine hayır!' En sonunda onu, karımı, anca ikna ettim: 'Ve Durgun Akardı Don'u bitirdiğim zaman bu şeyi içme konusunda anlaştık.

Bu üç sene boyunca hayatın zor anlarında (her insanda az olmadığı gibi), hediyenizin bütünlüğüne birçok kez kastettim. Bütün girişimlerimi karım, mütemadiyen hırslımla püskürttü. Bu günlerde, on üç senelik çalışmanın ardından, 'Ve Durgun Akardı Don'u bitiriyorum. Bunun doğum gününüze denk düşmesi için 21'ine [Aralık] kadar bekleyeceğim ve içmeden hemen önce sizin için, mektuba eklenmiş kısa makaledeki yaşının dilediğini dileyeceğim.

Size bunu gönderiyorum, çünkü Pravda'nın bunu basıp basmayacağını bilmiyordum.

Sizin Şolohov'unuz Vyşenskaya [Rostov bölgesinin kuzeyindeki bir yerleşim yeri.-MP] 11.XII.39" (RGASPIfond 558, liste 11, dosya 827, yaprak 87-88)

STANISLAVSKIY'E YANIT

Diğer taraftan tanınmış tiyatro adamı K. S. Stanislavskiy, N. Erdman'ın "İntihar" isimli oyununun sahnelenmesi için gerekli izin çıkmayınca 29 Ekim 1931 tarihinde bir mektupla Stalin'e başvurmuş ve kısa bir süre sonra ondan 9 Kasım 1931 tarihli şu mektubu almıştır: "Çok saygıdeğer Konstantin Sergeyeviç!

'İntihar' isimli piyes hakkında çok bir fikir yok. En yakınımdaki yoldaşlar, boş, hatta zararlı olduğunu düşünüyor. Repertuar Komitesi'nin görüş ve gerekçelerini ekteki belgeden öğrenebilirsiniz. Repertuar Komitesi'nin değerlendirmesi gerçeğe yakın gibi geliyor. Yine

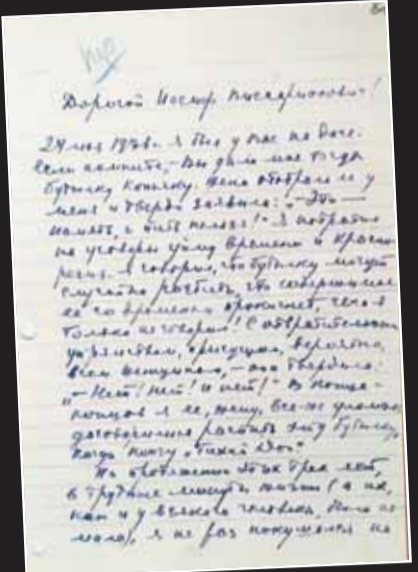
de tiyatronun hayata geçirmesine ve ustalığını göstermesine imkân verilmesine karşı değilim. Tiyatronun amacına ulaşması ihtimal dışı değil. Partimiz MK'sının Kültür ve Propaganda Bürosu (Stetskiy Yoldaş) bu işte size yardımcı olacak. Sanat işini bilen yoldaşlar, işin başında olacaklar. Ben, bu konuda amatörüm. Selamlar!" (RGASPIfond 558, liste 1, dosya 5374, yaprak 1)

'GÖTHE'NİN 'FAUST'UNDAN DA GÜÇLÜ'

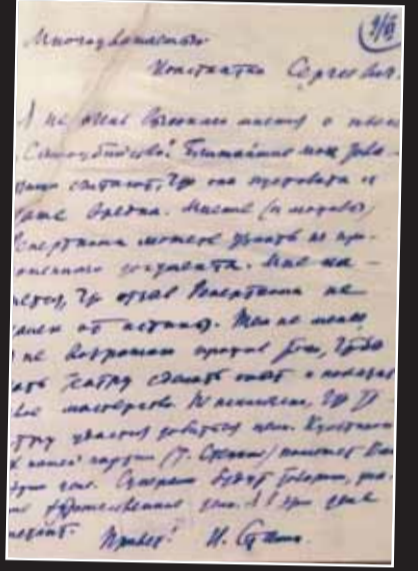
Stalin, Maksim Gorkiy'in Toplu Eserleri'nin birinci cildindeki "Kız ve Ölüm" isimli masalın son sayfasına ise eyleyle şu notu düşmüştür: "Bu parça Göthe'nin 'Faust'undan da güçlü. (Sevgi ölümü yener) [Parantez içindeki cümlelerin altı çizilidir] I. Stalin 11/X 31" Sağ sayfadaki yazı ise Vorşilov'a aittir. (RGASPIfond 558, liste 1, dosya 2982, yaprak 1)

AHMATOVA'NIN OĞLU GUMİLEV İÇİN MEKTUBU

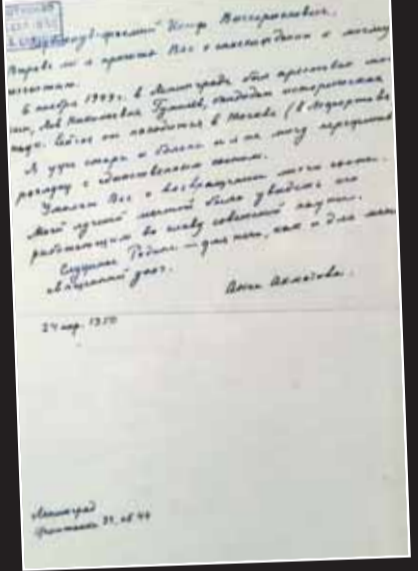
Ünlü edebiyatçı Anna Ahmatova ise 24 Nisan 1950 tarihli mektubunda Stalin'den 6 Kasım 1949 tarihinde tutuklanan oğlu Lev Gumilev'in serbest bırakılmasını rica etmektedir. Ahmatova, mektubunda artık yaşlı ve hasta olduğunu, biricik oğlundan ayrı kalmaya dayanamadığını ve tarihçi oğlundan Sovyet bilimine hizmet etmesinin en büyük hayali olduğunu vurgulamaktadır. (RGASPIfond 558, liste 11, dosya 877, yaprak 91)

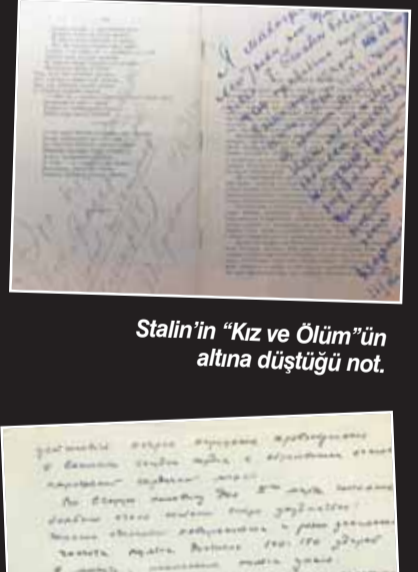
Şolohov'un Stalin'e mektubunun birinci sayfası.

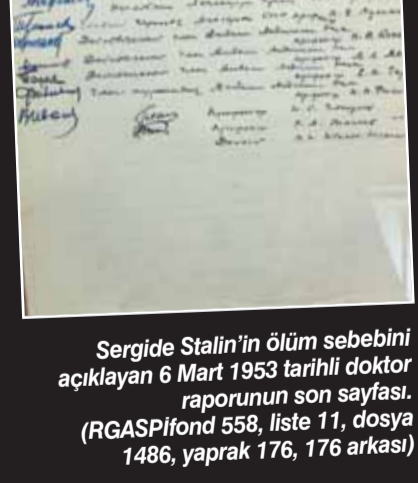
Stalin'in Stanislavskiy'e mektubu.

Ahmatova'nın Stalin'e mektubu.

Stalin'in "Kız ve Ölüm"ün altına düşüğü not.

Sergide Stalin'in ölüm sebebini açıklayan 6 Mart 1953 tarihli doktor raporunun son sayfası. (RGASPIfond 558, liste 11, dosya 1486, yaprak 176, 176 arkası)

SSCB Milli Marşı'nın yazımına katkı

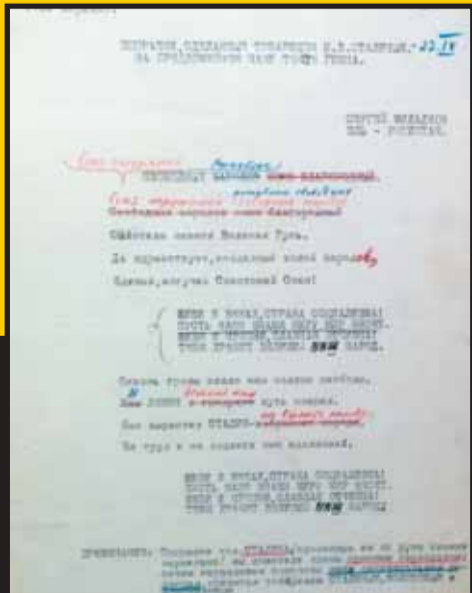
SERGİDE SSCB'nin milli marşının yazılış sürecinde Stalin'in etkisini gösteren belgelere de yer verilmiştir. SSCB, Enternasyonal Marşı'nı milli marş olarak kabul ederken II. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla aynı bir marş yazma kararı verilir. Marşın sözlerini G. El-Registan ve S. V. Mihalkov kaleme alacaktır. Stalin, bu süreçte iki yazarla sıkı iletişim içinde olur.

Sergilenen belgelerden de görüldüğü üzere yazarlar gece yarısı ikide telefonla arayarak, marşın sözleriyle ilgili fikirlerini ilettiliği de olmuştur. Stalin, telefonda marşın sözlerini incelediğinde özellikle Kızıl Ordu'yla ilgili bir kıtanın eklenmesini istemiştir. Marşın farklı zamanlardaki taslakları üzerinde birçok notlar almış, son halindeki bazı dizeleri bizzat kendisi yazmıştır.

G. El-Registan'ın satış fişi üzerine yaptığı SSCB milli marşının sözlerine dair karalamalar, Eylül 1943. (RGASPIfond 558, liste 1, dosya 3399, yaprak 47, 47 arkası)

SSCB milli marşının yedinci taslağı üzerinde Stalin'in yaptığı düzeltme ve öneriler, 23 Eylül 1943 (RGASPIfond 558, liste 1, dosya 3399, yaprak 1) (KUTU l'e)

Churchill ve Tito'nun imzaladıkları fotoğrafları

"RUS Ordularının ve Sovyet devletinin başında Alman savaş makinasının temel gücünü kuran ve bütün Birleşmiş Milletlere barış, adalet ve özgürlük yolunu açmasına yardım eden Mareşal ve Başbakan [Stalin, o dönem Sovyet bakanlar kurulunun da başkanıdır.-MP] Stalin'e arkadaşından. Winston Churchill. Eylül 1944." (RGASPIfond 558, liste 11, dosya 1692, yaprak 1)

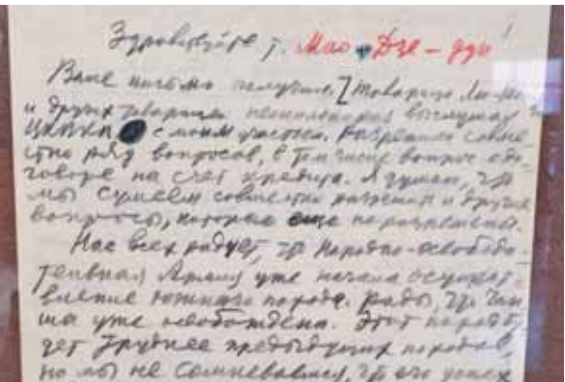
"I. V. Stalin Yoldaş'a. Tito. 14.IV.1945" (RGASPIfond 558, liste 11, dosya 1695, yaprak 1)

MAO'YA MEKTUP

STALİN'in Çin Devrimi'nin zaferinden yıllar önce 12 Ağustos 1939 tarihinde Mao Zedung'a SSCB-Çin ilişkiler, Sovyetler'in iç ve dış politikası hakkında gönderdiği mektubun ilk sayfası.

Samimi bir dille yazılmış olan mektupta Stalin, Halk Kurtuluş Ordusu'nun Çin'deki başarılarından duydukları memnuniyeti de dile getiriyor. (RGASPIfond 558, liste 11, dosya 332, yaprak 2-3)

Stalin'in hayvanat bahçesi kartı

1930 yılında Stalin'e verilmiş olan hayvanat bahçesine ailesiyle birlikte giriş kartı. (RGASPI fond 558, liste 11, dosya 1316, yaprak 5-6)

Stalin'e 1930-31 dönemi boyunca bütün devlet tiyatrosu ve sirklerine, Sovyet Filarmonisi konserlerine yanında bir kişiyle birlikte girme hakkını veren kart.

(RGASPI fond 558, liste 11, dosya 1316, yaprak 7-8)

BİTTİ